

NAROČNINA ZA JUGOSLAVIJO ČETRTLETNO DIN 15-CELOLETNO DIN 60/ZA INOZEMSTVO JE DODATI POŠTINO/ OGŁAŠI PO CENIKV/ POSAMEZNA ŠTEVILKA PO DIN 150. POŠT. ČEK. RAČ. 13.188

ORJUNA

VREDNIŠTVO IN VPRAVA V VČITELJSKI TISKARNI/ROKOPIŠI SE NE VRAČAJO/ANONIMNI DOPIŠI SE NE PRIOBČVJETO/POŠTINA PLAČANA V COTOVINI TELEFON ŠTEV. 906.

Dr. Jovan Skerlić.

Dne 15. maja je preteklo 10 let odkar je izdihnil svojo veliko dušo eden največjih ideologov jugoslovenskega nacionalizma in veliki učitelj voditelj današnjega pokreta jugoslovenskih nacionalistov; univerzitetni profesor, narodni poslanec, kritik, urednik »Srpskog Književnog Glasnika«, dr. Jovan Skerlić.

Smrt ga je zadela popolnoma nenadoma in ga iztrgala sredi dela in načrtov iz kola mož, ki so pripravljali historično borbo jugoslovenskega naroda za osvobodjenje in ujedinjenje. Bolezen ga je vrgla na posteljo baš v trenutku, ko se je pripravljala na pot po Hrvatski in Dalmaciji, kjer je nameraval napraviti po mestih serijo predavanj o jugoslovenskem nacionalizmu in njega ideologiji pod naslovom: »Nacionalizam bez fraze«.

Bolezni so se priključile komplikacije in stanje se mu je v toliko poslabšalo, da so mu morali operirati želodec. Operacija pa je bila na žalost brezuspešna in dne 15. maja 1914 je nastopila ob 3. uri zjutraj katastrofa.

Glavna poteza in življenska deviza mu je bila: »Stremeti za realnim, pozitivnim življenskim delom, brez fantazije, romantike in posebno brez fraze.« Brez fraze! To je bila klena lozinka in ves Skerlić. Bil je vsem, česar se je lotil, stvaren, dosleden, konkreten in vsem brezkompromisen. Dosledno je zatiral in se boril proti vsakemu pilpogačarstvu, ki ga je smatral za najhujšega in najnevarnejšega nasprotnika vsakega napredka.

Kot pošten in borben človek je bil v svojih mislih, izjavah in sodbah vedno jasev in ne dvoičen. Njegova borbena in z železno doslednostjo utrjena narava ga je zapletala venomer v nešteto borb in polemik. V vseh pa je navzlic najhujšim napadom obdržal mirnost in vedrino človeka, ki se zaveda, da ima prav in da je bodočnost njegova.

Skerlić je ljubil preglednost in sistematičnost. Na ljubo jasnosti je večkrat žrtvoval preciznost, kar so mu mnogokrat oporekali. Nam pa je ravno to dokaz, da je bil Skerlić zdrava narava, zdrav razum, ki se ni izgubljal v detajle in iskal za vsako gotovo misel, določen izraz, katerega bi se nato oklenil za vedno, kot delajo nekateri naši ljudje.

Vedno je bil kot človek zdravja dosleden sovražnik vsakih slabosti in nezdravih pojavov v življenju, li-

teraturi in politiki. Nasprotno pa je rade volje dvignil s svojim velikim ugledom nekatere osebnosti, ki se same niso zamogle dvigniti zbog raznih vzrokov.

Skerlić je bil še mlad človek. Smrt ga je dohitela v cvetu moških let, bilo mu je šele 37 let. Na znanstvenem polju je pričel z energičnim in smotrnim delom šele po letu 1901. Navzlic kratki dobi pa je bilo njegovo delo neizmerno obširno in temeljito. V tej dobi je napisal dela o: Srpski literaturi u 18. veku, o »Omladini i njeni književnosti«, o genialnem »Svetozaru Markoviću«, o posameznih srbskih pisateljih 19. veka in končno sprva šolsko izdajo, nato pa veliko in bogato ilustrirano »Istorijo srpske književnosti«.

Poleg tega je imel, kot aktualni kritik vseh tedanjih pojavov v srbski literaturi, silen vpliv na njen razvoj. Za študij njegovih kritičarskih sposobnosti nam nudi obilno snov njegovih 6 knjig: »Pisci i knjige«.

Skerlić je bil francoski dijak in kot tak odločen nasprotnik vplivu germanskega duha na razvoj kulture srbskega plemena. Posrečilo se mu je po težkem delu res zamenjati ga s francoskim espijem, ki ga je še pronical in prekoval s svojo osebno šumadijsko noto.

Po povratku iz Genove in Pariza je bil kot večina tedanjih srbskih dijakov socialist in republikanec. Sodeloval je tudi kot tak pri pokretnih omladinah proti poslednjemu Obrenoviću. Kasneje je prestopil v mlađo-radikalno stranko in hitro zavzel v njej odlično mesto. Bil je dvakrat kandidat za ministra in postal kmalu univerzitetni profesor. Kakor v literaturi, tako je bil tudi v politiki vedno odločen in odkrit. Imel je dovolj poguma in energije to svojo odkritost in poštenost pokazati tudi javno, ko je v skupščini nastopil proti korupciji lastne stranke in govoril proti uvajanju bankokracije v politiko.

Navzlic temu, da je bil izrastel pod vplivom francoskega genija in bil vzgojen v socialističnem smislu, pa ni nikdar pozabil, da je Srb in Šumadinec. Neomajno je veroval v moč in zdravje Šumadije, ki ji je dajal primat v novejšem srbskem nacionalnem in kulturnem življenju.

Spoznal je, da mora biti Jugosloven v prvi vrsti samo nacionalist, nato šele vse drugo. Postal je sam oduševljen nacionalist, polen ekspanzije in aktivnosti.

Vse svoje delo je usmeril samo v eno smer, ki je bila čim intenziv-

neje pripraviti jugoslovenski Piemont za bodoče veliko delo. Kot eden največjih predstavnikov takratnega jugoslovenskega nacionalizma je imel največ poguma javno izreči neobhodno potrebo razpada Avstrije.

Z vso doslednostjo je pričel tudi praktično udeleževati jugoslovensko misel in idejo ujedinjenja. Vestno se je lotil študiranja hrvatske literature in tudi kot prvi Srb, pravično in nepristransko ocenil Starčevića in njega delo. Sprožil je tudi znano anketo o uvedbi ekavščine kot književno narečje in obenem celo predlagal, da Srbi sprejmejo in uvedejo latinico.

Skerlić je bil s svojim znanjem, ugledom in energijo ena največjih gonilnih sil jugoslovenske ideje, ki bi danes gotovo stala v naši državi na višjem mestu, kot stoji, da ne bi omahnil njen sejalac sredi komaj razoranega posejanega polja ter izdihnil svojo veliko dušo.

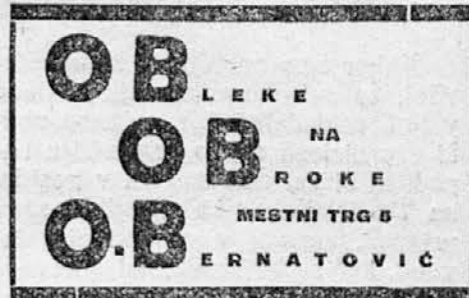
Njegovo oporoko in polje pa smo prevzeli mi, jugoslovenski nacionalisti, ki bomo skrbeli, da ne uniči s krvjo gnojene in trpljenjem blagoslovljene žetve noben vihar. Enako ga bomo uresničili v duhu in po volji nesmrtnega velikega učitelja tudi njegovo oporoko do zadnje potankosti, ko bomo dosegli — **integralno edinstvo Jugoslovenov.** —ej.

Čudne teorije.

V svoji številki 105. z dne 8. t. m. je prinesel mariborski »Tabor« pod tem naslovom uvodni članek, signiran z V. S., v katerem nastopa proti temu, da bi se člani in funkcionarji Orjuna ne smeli eksponirati kot strankarski delavci v demokratiški stranki, oziroma sploh v takozvanih naprednih strankah. V. S. pravi, da smejo biti Orjunaši nadstrankarji samo kot celota, nikakor pa ne kot poedinci. Kot taki naj se udeležujejo vsak v svoji stranki, naj hodijo tudi na strankarske shode kot govorniki itd., kakor to delajo tudi lahko Sokoli, ki so ravno tako »nepolitična organizacija kakor Orjuna«. Ob koncu zahteva, da se to vprašanje definitivno razčisti in odzivajoč se na ta poziv čutimo dolžnost enkrat za vselej razčistiti pojme o Orjuni in njenem razmerju do politike in v tej zvezi do strank. Kdor čita naš list, gotovo ne rabi več teh pojasnil, ker si je že davno na jasnem, kaj smo in kaj hočemo; članek v »Taboru« pa dokazuje, da naša javnost še vedno ni prodrla v naše bistvo in tej javnosti naj bodo namenjene naše besede.

Da se vrnemo k izvajanjem člankarja v »Taboru«. Pri utemeljevanju svoje argumentacije izhaja iz vzporedjanja Orjuna s Sokolom. In baš to vzporedjanje je popolnoma napačno. Sokol je narodna, telovadna in deloma tudi kulturna, ni pa politična organizacija. Orjuna pa je v prvi vrsti ravno politična organizacija! To smo naglašali vedno in povsod, in če »Taborov« člankar še danes trdi, da je Orjuna »nepolitična organizacija«, potem dokazuje s tem nič manj in nič več kakor to, da je nikdar ni pojmoval in da je tudi danes še ne pojmuje. Orjuna je politična organizacija in ima tudi svoj politični program in svoje politično vodstvo, kateremu se mora podvreči vsakdo, ki vstopi v njene vrste. Kot politična organizacija s političnim programom in političnim vodstvom ima Orjuna tudi svoj strogo začrtani politični pravec, ki se bistveno razlikuje od političnih pravcev vseh danes v naši državi obstoječih strank; od nekaterih bolj, od drugih manj. V koliko se razlikuje od posameznih poimensko navedenih, o tem smo govorili že tolikokrat, da bi pomenilo ponovno ponavljanje samo izgubo časa in prostora. Vzporeditev Orjuna s Sokolom, ki ni politična organizacija, ki nima svojega političnega programa, političnega vodstva in političnega pravca, je torej popolnoma napačna, zato so napačna seveda tudi vsa izvajanja iz te vzporeditve.

Rekli smo, da je Orjuna politična organizacija, da ima svoj politični program, svoje politično vodstvo in svoj politični pravec, ki se bistveno razlikuje od vseh drugih in da postane ta merodajen tudi za vsakega člana, ki vstopi v naše vrste. S svojim vstopom v organizacijo je vsak član prevzel obveznost, da bo ostal zvest temu programu, vodstvu in pravcu in da se mu bo brezpogojno pokoraval in z disciplino, ki jo pozna organizacija in ki ne pozna kom-

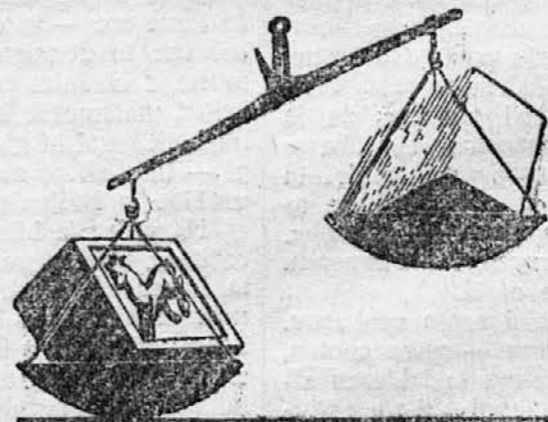

zvesto stranko, da bi s tem preprečila nesrečo. Kdaj bi to bilo potrebno, to pa bi odločilo njeno glavno politično vodstvo, ne pa kdo izmed poedinih članov, še manj pa kdo izven nje same. Naše nadstrankarstvo in izvenstrankarstvo torej nikakor ne pomeni nepolitičnosti, kakor bi hotel V. S., ampak označuje le, da se Orjuna poslužuje pri zasledovanju svojih političnih ciljev in pri uveljavljanju svojega političnega programa drugih metod kakor stranke, ki mislijo, da je mogoče hoditi samo po starih zvoženih potih, ki so pa kakor praksa kaže, ravno tista nesreča, ki vodi naš narod in našo državo v kaos in pogubo. Če bi se mi hoteli spustiti na ta pota, bi imeli danes gotovo že najmanj dvajsetkrat več članstva kakor ga imamo, toda to članstvo bi bilo tako, kakršno je članstvo strank, tega pa ravno nečemo. **Mi hočemo članstvo, ki bo dominiralo po svoji miselni kvaliteti, ne pa po kvaliteti volilnih glasov.**

Trditve člankarja, da izvajamo »kuratelo nad strankarsko-političnim udeleževanjem svojih članov«, odločno zavračamo. Če je v naši organizaciji kak član, ki misli, da je to »kuratela«, potem gotovo ni Orjunaš in je bolje, da izstopi, ker nam s svojo prisotnostjo gotovo prav nič ne koristi. Ravno tako zavračamo tudi citiranje Orlov v svrhu dokazovanja neizpravnosti našega stališča. Kakor se Orjuna absolutno ne more metati v en koš z nepolitičnim Sokolom, tako in še mnogo manj se da spravit v kakoršnokoli zvezo s klerikalnimi Orli. Najbolj značilen za člankarjevo pojmovanje bistva Orjuna pa je tale njegov odstavek: »Njena naloga (Orjuna) je, da idejno jači delovanje vseh teh (naprednih) strank v navedenih smernicah (da jih po svojih članih podpira), pa tudi, da v interesu politične morale vrši kritiko nad delovanjem vseh strank v nacionalnem pogledu, ne da bi, samoobsebi, imela pravico vmešavanja v razmere v posameznih strankah.« Po tem člankarjevem naziranju bi Orjuna torej ne smela biti politična organizacija, smela bi podpirati stranke, ne smela pa bi se vmešavati v njihove posle! Biti bi morala torej nekak kastriran nestvor, oziroma »podporno društvo za stranke«. To Orjuna ni in nikdar ne bo.

Upamo, da smo s tem povedali vse, kar je bilo treba povedati, »da se napravi konec slepomišljenju in krivim pojmom«.

Barvni trakovi za vse pisalce in računske stroje. THE REX CO., Ljubljana.

MILO, GAZELA' ODTEHTA' PO SVOJI IZBORNI KAKOVOSTI

vse manjvredne, cenejše izdelke. Dobite ga v vsaki trgovini!

Delniška glavnica: Din 50,000.000.
Rezervni zakladi: ca. Din 10,000.000.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA.

Podružnice: Brežice, Kranj, Ptuj, Celje, Maribor, Sarajevo, Črnomelj, Metković, Split, Gorica, Novi Sad, Trst.

Brzojavni naslov: Banka Ljubljana.

Telefon številke: 261, 413, 502, 503 in 504.

Se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Javni shod Orjune v Škofji Loki.

Kakor smo poročali v zadnji številki, so povodom razvija zastave v Poljanski dolini 4. t. m. nasprotniki organizirali dobro pripravljeno napad, ki bi se imel izvršiti v gostilni na Trati. Kakor so napadali sami priznali, napada v gostilni niso izvedli, ker so bili naši člani »preveč« mirni, pač pa so imeli pogum, napadati poedinke tik pred odhodom vlaka pod zaščito teme. Naleteli so pa k sreči na napačne in napadalci so jih pošteno skupili. Seveda so oni, ki so jih najeli in naščuvali, začeli vsled ponesrečenega napada uprav blazno gonjo proti naši organizaciji.

Da razčisti med narodom pojme in da dá obrekovalcem priliko, da javno povedo, kaj imajo proti nam, je mestna Orjuna v Škofji Loki sklicala za minulo nedeljo javno zborovanje na glavnem trgu. Komaj so se pojavili lepki na vogalih, je pa med aranzjerji ponočnih napadov silno završalo. Črne ptice se boje solca in zato so napele vse sile, da bi onemogočile shod. Najbolj se je izpostavljal loški župan Hafner, ki je od okrajnega glavarstva skušal na vsak način izsiliti prepoved shoda. Preplašiti je tudi hotel predsednika mestne Orjune, češ, da bodo kmetje prišli na shod oboroženi, da ga bodo razbili itd. Seveda so groznje zadnje, kar more preplašiti Orjuno in zato se je napovedani shod vršil. Ko so nasprotniki uvideli, da niso mogli doseči prepovedi shoda, so razvili med svojimi pristaši najintenzivnejšo propagando za čim večjo udeležbo. Nameravali so — tudi to je točno dognano — shod razbiti, odnosno ga spremeniti v klerikalni volilni shod. Njih račun jim je pa prekrizal oblastni odbor, ki je koncentriral oddelek akcijskih čet in pa tudi trezna razsodnost našega ljudstva, ki zna misliti tudi s svojo pametjo in je pač uvidelo po nedeljskem shodu, da Orjuna zdalek ni taka, kot jo slikajo nasprotniki.

Preko 1000 ljudi je napolnilo po maši trg pred občinskim uradom, ko je predsednik mestne Orjune Škofja Loka br. Čeh otvoril zborovanje povdarjajoč, da je dovedlo do tega shoda predvsem dejstvo, da se med narodom še danes ne ve, kaj je Orjuna. Današnji shod naj to objasni in dana bo tudi vsakomur prilika, da izreče svoje pomisleke proti izvajanjem govornikov. Zato pa se naj medklaci opuste.

Brat tajnik oblastnega odbora Franc Šlajpah je nato v tridesetminutnem govoru očrtal program Orjune, zahteve naše organizacije do države in do svojih članov in na poljudnih primerih raztolmačil brezmiselnost ekstremnih avtonomističnih teženj. Poudarjal je povsem pravilno, da bratski sporazum, ki je

vladal med našimi tremi plemeni leta 1918, in se je pozneje začel krhati ne po krivdi naroda, temveč vodilnih političnih faktorjev, ne pomeni in ne sme nikdar pomeniti nadvlade enega plemena. Obširno je obravnaval stremjenja Orjune za izenačenje socialnih, verskih in plemenskih razlik in dokazoval, da na vseh slabih razmerah, nad katerimi upravičeno tožimo, ne nosi krivde nova država, ampak nezmožni voditelji vseh treh plemen naroda. Edin izhod iz teh razmer tvori torej stremjenje naše organizacije, da damo narodu čim več poštenih in nesebičnih voditeljev. Iz tega razloga bo Orjuna kot eminentno politična organizacija, podpirala poštene jugoslovansko orijentirane elemente v vseh strankah, ki slone na temelju državnega edinstva in narodne enotnosti. Enako odločno pa bo nastopila proti vsem osebnostim in strankam, ki zavestno rušijo in uničujejo pridobitve neprecenljivih krvnih žrtvev, ki so jih doprinesli za našo svobodo padli junaki. Orjuna vrši svojo propagando potom sestankov, shodov, tiska in poučevanja, v obrambo narodovih in državnih pravic pa se bo v skrajnosti poslužila tudi svojih akcijskih čet. Nimamo jih zato, da bi se pretepali z nahujskanimi nasprotniki, ker njih čaka velika in sveta naloga osvoboditve zaslužjenih bratov. A v svesti svoje poštenosti in idealnega stremjenja pa stojimo tudi na braniku časti svoje organizacije in najmanj se bomo odpuščali zahrbtno pobijati in moriti. Ta odločna ugotovitev je bila naperjena proti aranzjerjem zadnjega napada na Trati in značilno je, da se nihče ni upal oprekati. Nasprotno so se posamezniki, ki so v Škofji Loki nedvomno hoteli dopolniti, kar jim ni uspelo prejšnje nedelje, med izvajanjem govornika potuhnjeno odstrani s shoda, ko so uvideli, da večina ni dovoljna za njih namen razbijanja shodov.

Po govoru br. Šlajpaha, ki je končal z živio-klicem kralju in Orjuni, je nastopil član oblastnega odbora inž. Kosmač, ki je v markantnih besedah orisal razmerje kmetkega stanu do idealnih stremljenj naše organizacije. Dokazoval je, da stremi le ta edino za razčiščenjem razmer in za odpravo korupcije v naši državi. Če ji to uspe, ne bo nihče imel tolikih koristi od tega kot kmetki stan, ki tvori velikansko večino v našem narodu. Zato je pa ravno na njemu leželo, da podpre naše gibanje, oziroma da mu vsaj ne stoji sovraženo nasproti. Bodočnost bo pokazala, da je naše delo pošteno in da je podlo obrekoavanje vse ono, kar se nam danes potdika.

Govor inž. Kosmača, poznanega

delavca med kmetkim ljudstvom, ki je povečini tvorilo poslušalstvo shoda, je zlasti na starejše može napravil odločilen utis. Naročeni ugovori, ki so se pojavljali začetkom shoda, so se počasi spreminjali v tiho, a odločno pritrjevanje.

Že iz vsega početka shoda je bilo jasno, da je pretežna večina poslušalcev v nepoznanju naše organizacije indiferentna, deloma pa pod utisom nasprotne agitacije celo sovražna. Tem zanimivejše je bilo gledati zbrano občinstvo po obeh končanih govorih. Starejši — indiferentni — so bili po odkritosrčnih besedah očitno, če že ne popolnoma pridobljeni, pa vsaj prepričani, da Orjuna zdalek ni ono, kot kar jo slikajo nasprotniki. Oni pa, ki so prišli z »najboljšim« namenom, da shod razženejo, so pa v zadregi spogledavali drug drugega in iskali z očmi svojih duševnih voditeljev. Na predsednikov poziv, kdo želi k stvari besede, se je po kratkem obotavljanju prijavil mlad gospod, ki sicer ni čutil potrebe povedati svojega imena, a smo pozneje izvedeli, da se piše Balanč in je po poklicu baje dijak. Geste, s katerimi je zavzel pozo na govorniški mizi, so bile še dovolj impozantne in tudi preračunane, kar pa o vsebini njegovih kratkih besedi žal tudi najobjektivnejši kritik ne bi mogel trditi. Prišel je na shod nedvomno v trdnem prepričanju, da naši govorniki sploh ne bodo nastopili in se je zato iz abecednika politične šole naučil lep govor za volilni shod. Ker pa je mogel govoriti na našem shodu le k predmetu istega, je takoj spočetka padel iz naučenega teksta in začel s precej neumestnimi izpadi, ki so tumevno izzvali tudi reakcijo. Ko je celo navzoče naše člane, katerih dober del bi mu bil lahko najmanj stric, če ne že oče, začel obkladati z »otroci, ki strašijo z revolverji«, da je eden izmed občinstva potegnil za hlačnico raz mizo, da bi si pogledal, kje temu starcu brada raste. Predsedstvu shoda se je posrečilo, pomiriti razburjenje in z obljubo, da ne bo

zmerjal, je zlezal g. Balanč zopet na mizo in začel razvijati svoj volilni govor. Ker pa vsa opozorila, da shod Orjune ni volilni shod, niso pomagala, je žal po drugi strani mize zopet odromal tja, kjer ga je v bližini v rezervi čakal za vežnimi vrati nek duhovni gospod.

Brat Šlajpah je kot poročevalec izjavil, da na nestvarna izvajanja ne more stvarno reagirati, pozval pa je somišljenike in nasprotnike, da si ogledajo g. Balanča in ugotove, komu bolj pripada naslov otroka. Kar se pa tiče revolverjev, priborili so si nacionalisti pravico do njih v bojih za svobodo domovine kot dobrovoljci. Če pa so prisiljeni jih rabiti danes tudi v obrambo svojega lastnega življenja, leži pa krivda na organizatorjih zahrbtnih napadov.

Po tej ugotovitvi je br. predsednik Čeh zaključil shod z par duševljenimi besedami in trikratnim živio-klicem državi in kralju.

Akcione čete so priključile shodu vežbeni pohod iz Škofje Loke v Kranj, odkoder so se s popoldanskim vlakom vrnile v Ljubljano.

V presoji vrednosti in pomembnosti shoda za razvoj naše misli v Škofjeloški okolici lahko ugotovimo brez vsakega pretiravanja, da pomenja velik uspeh. Ves napor, onemogočiti shod, pa najsi je izhajal od župana ali pa od organizatorjev pretepaških band, se je razblinil ob stvarnosti obeh podanih govorov. In če ne bi dosegli drugega, kot da smo navzočo množico pripravili brez nasilja do tega, da ni motila shoda, bi bil to že dovoljen uspeh. K popolnejšemu uspehu nam je pa še pomagal ponesrečen nastop dijaka Balanča, ki je stvarnemu govoru protistavil samo psovke.

In ker smo hvaležni vsakomur, kdor pripomore k širjenju naše nacionalistične ideje, bodi mu na tem mestu izrečena zahvala za njegovo neprostovoljno podporo. Pod utisom njegovega nastopa so se namreč takoj priglasili trije trdni kmetje članom Orjune.

SLEJ ALI PREJ

bo prišla vsaka gospodinja do prepričanja, da ji najbolj kaže kupovati »PEKATETE«, ker so ne le najboljše, ampak se zelo nakuhajo in se jih manj potrebuje od drugih.

Zahtevajte po vseh restavracijah in kavarnah prvovrstna špeciialna vina v steklenicah tvrdke GJURO VALJAK, Maribor, Grajska klet.

POZORI Avtomobili na prodaj. POZORI

Osebnii

I. Fiat Wien.
I. Deimler, skoro nov, start in električna razsvetljava.

Tovornii

I. Perl Liesing, 4 tonski.
I. Waff, 4 tonski.
I. Fiat Verpflageste, 2 1/2 tonski.
I. Fiat Torino 15 Ter., 1 1/2 tonski.

V zelo dobrem stanju in generalno popravljani. — Plačilni pogoji po dogovoru. — Vprašati je pri trdkci

„SVETLA“ d. d., LJUBLJANA, Hilšerjeva ulica številka 5.

PODLISTEK.

Skerlić in Slovenci.*

Avugust Jenko.

Njegovo življensko delo, čeprav ni dovršeno, ni dograjeno v posameznosti, se javlja pred našimi očmi kot celota, zaključena v sebi. Čutimo, da je temelj sezidan, da je ustvarjena impozantna zgradba v širokih, lapidarnih, priprostilih in vendar mogočnih potezah. In to nam mora imponirati pri človeku, ki se je šele vzpenjal proti zenitu svoje življenske poti.

Ni nam podajal samo poskusov, načrtov, odlomkov — nego enoten, v detalje premišljen in izklesan sistem, katerega glavni črti sta aktivnost in pozitivnost. To je obenem njegova filozofija, to je njegova veličina sredi fragmentarnosti, viharosti, nestalnosti naše dobe.

Preživel je v sebi ves zanos, ves divji ritem, vso rušečo in stvarjajočo dinamiko dvajsetega stoletja:

* Vihor iz 1. 1914 št. 7.

doživel je ta elementarni boj in ga ustalil v svojem intelektu, v svoji duši. Stal je sredi valovitega, sumnega gibanja, sredi neprestanega prenavljanja, rušenja starih in proglašanja novih idej, ciljev, potov, sredi divnega, bakantskega razmahla nove ere — in opazoval, premostril vse to dogajanje, ves silni tok mirno, s hladnim očesom i učenjak, kritik, matematik, ki računa s danimi količinami in gradi na tej podlagi — tiho, skoro nevidno — bogato, vsebine in življenja polno stavbo.

Na videz je bil hladen in trezen računar, toda njegova mirnost ni bila konservativnost. Njegova treznost ni bila brez čustva, brez ljubezni, Malokdo je imel toliko smisla za zahteve moderne dobe, redko je bil kdo tako revolucionaren v notranjosti, radikalen v prepričanju in veri.

Razbral je iz bogate, a kaotične vsebine, iz mrzličnega hotenja in stremjenja po novem, iz presnavljanja vrednot, iz parajočee se, nejasne in nemirne nove dobe, polne življenske energije, bogate osnutkov, načrtov, misli — razbral in iz-

črpal je iz tega ključnega bogastva trajne vrednote, oblikoval jih, konkretiziral in jim vžil svojega duha vere, optimizma.

Tako je na eni strani generacija rodila njega, dajala mu snovi, vsebine, življenja, na drugi strani pa ji je on kazal smer, naznačil cilj, vodil njeno borbo in realiziral bogastvo načrtov in idej. Ni bil samo otrok svoje dobe, ampak obenem, morda nezavedno, tudi njen apostol.

On je bil izmed graditeljev. Vsaka ideja, vsaka beseda, vsaka akcija njegova je bila pozitivna vrednota. Bil je daleč od skepse, negacije, pesimizma, destruktivnosti, naravnost antipod vsega tega. Kljub temu duh širokega razmahla, prožne in senzitivne psihe. Vsestranski v spoznavanju in razumevanju, pozitiven v ocenjevanju in delu.

Njegovo življenje je bilo kulturna misija. Unašal je kulturno pojmovanje v javno, politično, socialno življenje in ga skušal prepeljati z njim. V naciji, v ujedinjenem Jugoslovenstvu je videl predvsem kulturni faktor. Vse njegovo nacionalno delo je bilo delo zakulturno na-

cijo: ta ideja mu je bila program, oživitvori jo je in razvil do skrajne konsekvence. Njegovo delovanje je realizacija te ideje, v kolikor je njegov delež.

Da govorim o njem kot Slovence?

Bil je naš človek, zato ga nosimo v duši, zato nam je drag kakor eden iz našega plemena. Razumemo ga in živimo z njegovim delom, v kolikor je izraz iste psihe, istih dispozicij, istega življenskega naziranja. Spoštujemo ga in vzgled nam je, v kolikor je izpolnitev naših dispozicij, v kolikor je oživitvori ono, kar nam doslej ni uspelo.

Naš je predvsem kot osebnost. Njegova močna, individualna, včasih fanatična osebnost, ki se reflektira v vsem njegovem delu. Učenjak, ki mu ni načelo »la science pour la science«, ki stavlja nasprotno znanost kot del svoje življenske filozofije v službo ideje, ki ga je izpolnjevala vsega, v službo nacionalne ideje. Zato njegova osebnost ni enostranska, temveč široka in smotrna. Zato nam je vzgled napram naši manji po učenjaštvu radi

Malo odgovora.

Ni navada med pametnimi ljudmi, da bi se prepiral z onim, ki te obmeče z blatom. Zato sem se tudi jaz smejal, ko se mi je povedalo, da je »Slovenec« obdelal nedeljski shod Orjune v Škofji Loki prav po svoje in si seveda za okvirke privoščil tudi mene kot poročevalca o vprašanju: »Kaj je in kaj hoče Orjuna?«

Ko sem pa prebral predmetno notico, sem takoj spoznal, da ni izšla iz uredništva »Slovenca«, ker navzlic načelnemu nasprotstvu vendar previsoko cenim žurnalistične zmožnosti njegovih urednikov, da bi jim prisodil podobne novice. Uverjen, da se ne motim mnogo, če »spoznam po tem petju ptiča« gosp. Balanča, ali pa katerega izmed njegovih 4—5 brezbrkatih sodrugov na nedeljskem shodu.

V zabavo vsem udeležencem nedeljskega shoda naj dobesedno ponatisnem »stvarni« dopis, ki se glasi:

»Orjuna« v Škofji Loki. »Mestna Orjuna Škofja Loka« je za nedeljo 11. t. m. ob 10. sklicala javen izvenstrankarski shod na glavnem trgu, ki je ob tem času (ponavadi) vedno poln ljudstva. Orjuna je hotela s tem shodom, na katerem so podajali baje svoj program (vsekakor zelo olepšan in zavit, deloma popolnoma ponesrečen in hinavski), ublažiti vtis prejšnje nedelje in se rehabilitirati. — Dne 4. t. m. je namreč četa Orjuncjev iz Ljubljane, ki se je vračala iz Poljan, izzivala po mestu in v neki gostilni na kolodvoru nevarno razmesarila nekega fanta. — Ljudstvo je nestropno čakalo komedije (to je bil shod v očeh večine) in se spraševalo, zakaj se shod ne otvori. Okrog pol enajstih je prikorakala četa Orjuncjev na trg in sedaj je občinstvo vedelo, zakaj je moralo čakati: kako si bodo upali 4 škofjeloški Orjunci prirediti na glavnem trgu javen shod brez takega ojačenja! Nova vrsta shodov, kaj? — Orjunci so obstopili govorniško tribuno in shod se je pričel. Gori označeni »program« Orjune je podajal g. Šlajpah. Njegovega govora ne bomo ponavljali; označimo ga lahko takole: nekaj zavijanja in slepomišnenja, nekaj lepih fraz, povdarjanje manj važnega, da se odvrne pozornost od glavnega, deloma polemiziranje z izjavami, ki jih nihče ne podaja itd. Skratka: jako pripravljeno govor za prav naivno občinstvo; le škoda, da ni nikogar pridobil za Orjuno. Le parkrat je govornik pokazal orjunske rožičke. Iz dolgovnega govora le par zanimivosti: »Mi ne razširjamo svojega pokreta s silo kot politične stranke; hočemo Vas prepričati zlepa o pravilnosti našega programa...; kdor bo pa še po vsem tem

učnosti same, ki je nazadnjaško, spominjajoče na prah in gnulobo po starosti in smrti vonjajočih folijantov. Kot propovednik napredka, modernosti, pragmatizma, aktivne energije je bil v vsem svojem mišljenju in delu živo nasprotstvo te antikvarne modrosti.

V naši obupni borbi, ki je rodila včasih že fatalizem, v naši raztrganosti in brezcljivosti nam je on ideal: izklesana in potencirana energija rase, heroj dela in volje, bojevnik bodočnosti in svobode; čista rasna duša, široka v dimenzijah, lapidarna in ostra v konturah, brez rafiniranosti, brez meglene nejasnosti. Aktivna natura, dosledna, vztrajna, agresivna v svojem prepričanju, brezobzirno naglašujoča svoje ideale. Brez kompromisa tudi v malenkostih. Vsak korak njegov je korak naprej, k uspehu.

Takih mož potrebujemo, naša doba žela po njih. Slovensko plemo ima v sebi dispozicije vse, da jih rodi. Bodočnost naj uresniči naše sanje, naj nagradi našo vero.

Naročajte »Pobedo!«

treba tudi z vami govoriti latinski. — V znamenju počasne in stopnjevalne nacionalizacije se nahaja tvrdka Župančič v Slovenski ulici v Mariboru. Še pred kratkim Suppantschitsch se je spremenila zadnje čase v Suppančić. To je nesramno izzivanje in smešenje pristnega slovenskega imena in karakteristično za »lojalnost« te tvrdke. M. K.

Sezavo pri Rajhenburgu, 13. maja 1924. Krščansko socijalni revolver »Pravica« z dne 8. maja 1924 se je moral obregnuti ob nas, ker ni shod imel eksodus kot so si ga projektirali klerikalni mogoci; češ biti mora vse brez debate, poslušati morajo z največjo svetostjo božjega poslanca »Kremžerja« in njegove trabante.

Dnevni red: avtonomija Slovenije na klerikalni bazi s sveto inkvizicijo, uničenje italijanskega fašija — s katerim soglašam sam sveti otač.

Za bodoče volitve predlaga tribun pravičen sporazum s Srbi, Hrvati in Slovenci; ne dotakne se pa koalicije katera je bila za podpis Markovega protokola, za zvišanje poslaniških dijet v kateri zvezi so bili vsi zastopani brez razlike ver, narodnosti in političnega mišljenja. Izraža se, da krščanski socialisti niso paraziti — pač pa domače rečeno — lizalci polnih krožnikov. Vsi teroristi, ki bi delovali na tem, da se njihove organizacije anulirajo, jih bo krščanstvo demiliralo.

Ker je pa na to doktrino žel par pristaških aplavzev od naše strani pa kritiko, je naš komunalni svetnik dobil sveto jezo, da je nas hotel »fantalino« takoj postaviti na ulico; kmalu pa se je premislil. — pozabil je nameč doma železno metlo!

Kar se pa tiče psovč z »barabami« blagovolite dotičnega z imenom navesti.

Najcenejše pridete do obleke

ki Vas naredi elegantnega, ne da bi plačevali drugega krojača, pri **DRAGO SCHWAB** LJUBLJANA.

Službene objave.

SEJA OBLASTNEGA UPRAVNEGA ODBORA.

Oblastni izvršni odbor sklicuje za Vnebohod dne 29. t. m. ob 11. uri dopoldne v Ljubljano sejo oblastnega upravnega odbora, kateri bo predvideno prisostvoval tudi predsednik glavnega odbora dr. Leontić. Vsled izredno važnega dnevnega reda, ki bo vsem odbornikom sporočen pisмено, pozivljamo odbornike, da se brezpogojno udeležijo seje.

Vidovdanska proslava, ki jo priredi oblastni odbor ob 10-letnici Sarajevskega atentata, obeta biti, sodeč po dosedanjih pripravah, ki jih vodi zveza ljubljanskih Orjuna, najsjajnejša manifestacija nacionalne misli, kar jih je videla Ljubljana. S proslavo bo po dosedanjih dispozicijah združeno odkritje spominske plošče za osvobojenje padlih in umrlih narodnih borcev in razvite prapora mestne Orjuna Krakovo-Trnova v Ljubljani. Ističasno s proslavo se izvede prva revija akcijskih čet v Sloveniji.

Javni shodi.

Oblastni odbor pozivlja vse močnejše organizacije, da pripravijo teren za javne shode, ki jih nameravamo tekom letošnjega leta izvesti po vsej oblasti.

Pri tem pa opozarjamo, da je treba shode najmanj 2 do 3 tedne prej prijaviti tajništvu v Ljubljano, ker je število razpoložljivih govornikov omejeno in je vsled tega mogoče, da bi organizacijam, ki zadnji moment prijavijo shod, ne mogli poslati govornika. Vsled tega naj se v bodoče shodi ne prijavijo prej oblastem in razglase po lepkih, dokler nima organizacija pritrčila oblastnega odbora.

Plakate za javne ljudske shode ima v zalogi oblastni odbor in je treba v iste vpisati samo čas in kraj sestanka in predmet shoda.

Naslovi organizacij.

Vsled poenostavljenja notranjega poslovanja v tajništvu pozivljamo vse mestne organizacije in poverjeništa, da takoj prijavijo pri svojih poštinih uradih ime dotičnika, ki je upravičen sprejemati pošto za organizacijo. V bodoče namreč ne bomo več naslavljali dopisov na poedince, ampak vedno samo na mestno Orjuno, odnosno poverjeništvu. V svrhu pravilne dostave je pa potrebno, da so poštni uradi obveščeni, kdo je upravičen sprejemati pošto.

NOVOSTI

REMINGTON Mod. 12
brezžaladni pisalni stroj izključno zastopstvo **Franc Bar**
pisalni stroji.

LJUBLJANA, Cankarjevo nabrežje št. 5.
Telefon št. 407.

POZORI

L'UNION

francoska zavarovalna družba v Parizu
Osnovana leta 1828.

Glavnica 800 mill. frankov.
Prezema požarna in življenska zavarovanja vseh vrst.

Generarno zastopstvo za Slovenijo
Ljubljana, Kobačevska ulica 24/1
Agilni zastopniki se sprejemojo

Naš pokret.

PROSLAVA VIDOVDANA.

Oblastni odbor je razposlal vsem organizacijam okrožnico s prvimi navodili za proslavo Vidovega dne, ki jo združi povodom 10-letnice Sarajevskega atentata z revijo akcijskih čet. Pozivljamo vse mestne odbore, da brez odloga pristopijo k pripravam za čim častnejši uspeh te manifestacije naše nacionalne misli. Podrobnejša navodila bomo organizacijam pravočasno razposlali.

Akademski klub Orjuna poziva svoje člane na II. članski sestanek, ki se vrši v sredo 21. t. m. ob 8. uri zvečer v prostorih mestne organizacije. (Arena Narodnega doma.) Dnevni red: 1. Poročilo odbora o delu v klubu. 2. Razgovor o pomenu, ciljih in delu akademske reprezentance. Za člane kluba je udeležba strogo obvezna.

OR. JU. NA v Šiški naznanja svojemu članstvu, da se vrše vsako soboto ob 20. uri redni članski sestanki v prostorih gospoda Križa v Šiški v svrhu medsebojnega spoznavanja in skupnega delovanja. Dolžnost vsakega organiziranega člana je, da se udeleži teh sestankov.

Vsi člani, ki se mislijo udeležiti svečanega razvitijskega dne 1. junija v Trbovljah naj se prijavijo v soboto, dne 17. t. m. na članskem sestanku. Zdravo!

Mestni odbor Or-JU-Na v Šiški.

Družabni večer Orjuna Maribor-Studenca se bo vršil v soboto, dne 24. majnika v restavraciji »Jadrana« v Mariboru, Rotovski trg. Vabimo vse brate in sestre k obilni udeležbi.

Popravek! V zadnji 20. številki se je pri Redna letna skupščina Orjuna Studenci pri Mariboru — vrnila pomota. Med odborniki se ima mesto Anton Uršič glasiti Franjo Vršič.

Orjuna Pelenšak. Mestna glavna skupščina se vrši v nedeljo, dne 1. junija t. l. ob 3. uri popoldne v prostorih brata Joško Laha na Pelenšaku. Udeležba za članstvo obvezna. Somišljeniki dobrodošli.

Trbovlje. V nedeljo, dne 18. maja 1924 ob 2. uri popoldne predava v šoli na Vodah nacionalist prof. dr. Pivko o »Narodnih in socijalnih motivih v borbi za naše ujedinjenje.« Članstvo pozivljamo, da se udeleži zanimivega predavanja v največjem številu. — Odbor »Orjuna«.

Veliki Čelnik akcijskih čet v Splitu. Minulo soboto je Split najsjajnejše sprejel velikega čelnika akcijskih čet, vojvodo Ilijo Trifunovića-Birčanina, ki je dopotoval iz Beograda v družbi slavnega četniškega vojvode Koste Pečanca, da prisostvuje seji direktorija, na kateri se bo sklepalo o ukrepih, ki jih bo organizacija podvzela proti ponavljajočim se napadom nasprotnikov proti našim članom. Mestna Orjuna Split je priredila v nedeljo, dne 11. t. m. javen shod, na katerem sta nastopila kot govornika oba zaslužna voditelja četniškega udruženja, Poročilo o shodu prinesemo v prihodnji številki.

Zagorje. Mestna Orjuna Zagorje pozivlja vse brate in sestre ter vabi vse somišljenike, da se udeležijo članskega sestanka, spojenega s pešizletom na Loke k gosp. Ašiču. Zbirališče pri br. Korbarju ob 1/214. uri. Dnevni red: 1. Govor predsednika. 2. Govor br. delegata oblastnega odbora. 3. Pogovor glede razvitijskega prapora. 4. Slučajnosti. (Vpisovanje novih članov). Udeležba dolžnost! Vsi somišljeniki vabljeni. Zdravo! — Odbor.

Dopisnice s sliko velikega čelnika je izdala uprava centralnega organa »Pobeda« v Splitu. Kakor nas ista izvešča, bo razposlala vsem mestnim odborom po 10 komadov teh kart. Z ozirom na dejstvo, da služi čisti dohodek za podporo našega tiska, pozivljamo organizacije, da ne vračajo teh kart, temveč po možnosti še naročajo nadaljne izvede. Sliki je pripojena pesem jadranskih četnikov, prirejena na napjev »Spremite se spremiti, četnici«, ki bo našim akcijam dobrodošla koračnica pri nastopih.

Oblastni odbor Split je razpustil mestni odbor v Vodicah in je imenoval komisarjem br. Lovro Srđareva. Toliko v vednost organizacijam, ki bi bile z navedenim odborom v zvezi.

Važno za vse! »Vozni red« veljaven od 1. junija t. l. za vse že-

lezniške pošne in avtomobilne proge, ki bo obsegal poleg tega tudi ves informativen material potreben za promet in potnike, bo koncem tega meseca izdalo Upravništvo »Orjuna« v Ljubljani v nakladi 50.000 izvodov.

Zato opozarjamo vse p. n. trgovce, obrtnike, banke in splošno vsa trgovska podjetja, ki žele imeti uspešno in dolgotrajno reklamo, na neprekosljivo ugodnost in signurni uspeh inseriranja v tem »Voznem redu«.

Posebno važnost pa je posvečati temu, da bo ta »Vozni red« vseboval samo oglase slovenskih tvrdk in podjetij, dočim bo tvrdka kojih gospodarji so tujerodci oziroma v katerih prevlada tuji kapital opisal v posebnem seznamu, tako, da bo pred nakupom blaga vsakemu znano, ali je tvrdka slovska ali ne; to je, da bo znal vsakdo upoštevati in tudi faktično izvajati geslo »Svoji k svojim«.

Tiskani prostor v oglasnem delu »Voznega reda« bo 8 1/2 cm širok in 13 1/2 cm visok kar znaša c. 115 cm².

Cena oglasov je: 4 Din za cm², to je 1/4 strani 400 Din, 1/2 strani 230 Din, 3/4 strani 115 Din, 1/8 strani 57 Din 50 par itd.

Oglase, event. važne podatke in drugo sprejema Upravništvo »Orjuna«, Ljubljana — Učiteljska tiskarna.

Ženske sekcije. Po predlogu oblastnega odbora Split je izdelal direktorij pravilnik za ženske sekcije, ki bo v najkrajšem času razposlan oblastnim odborom. Čim dospel v Ljubljano, ga razpošljemo onim mestnim odborom, ki imajo svoje posebne ženske sekcije.

Slika ženskega kroja. Priobčujemo skico ženskega kroja, ki smo jo dobili iz Splita. Kakor razvidijo z iste naše sestre, se kraj znatno razlikuje od moškega. V svrhu enotnosti jih vabimo, da se pred nabavo uniform obrnejo na oblastni odbor, kjer jim je na razpolago kraj po gornji sliki.

Mariberska Jugoslavija, podmladek nacionalistične omladine je izdala v obliki malega letaka naslednjih

10 zapovedi zavedne jugoslovanske mladine.

1. Bodi vedno in povsod zaveden in prepričan Jugosloven!
2. Izogibaj se nepotrebnih tujk!
3. Ne onečaščaj svojega jezika s kletvicami ne domačega ne tujega izvora!
4. Obvladaj temeljito svoj materni jezik!
5. Ne podpiraj tujih pijavk in kapitalistov!
6. Ne laži sebi ne drugim, da je samo tuja kultura nekaj vredna, domača pa za nič!
7. Vsaka narodna nesreča Ti bo di vzpodbuda in bodrilo k novemu vztrajnemu delu!
8. Ne pozabi nikdar svojih zaslužnih bratov!
9. Bodi trdno prepričan o zmagi jugoslovanske nacionalne ideje!
10. Vse za narod, kralja in državo!

Letaki se prodajajo v obliki ličnih kartonov po 1 Din komad in posreduje naročila naše uredništvo.

Izključenje. Zaharija Pavlovič, bivši član Orjuna Novi Sad je bil izključen. Obenem opozarjamo vse organizacije, da morajo imeti v trajni evidenci vse izključene.

Ia. Portland cement

za Ljubljano in okolico razpošilja

Tovarna cementa Zidani most

na vagone in tudi manjše količine po ceni od:

- Din 72— za 100 kg franko sodi,
- Din 62— za 100 kg brez embalaže,
- Din 66— za 100 kg franko papirne vreče

in sicer franko postaja Zidani most.

Za kakovost Portland cementa prevzame ravnateljstvo vsako odgovornost.

Cement je bil v mesecu januarju 1924 od strani komisije Gradbene direkcije iz skladišča v svrhu preizkušnje na Univerzitetu Beograd, Zavod za izpitavanje gradlj. materiala vposlan in izkaznje 306 kg na cm² pritiska.

Osebna in pismena naročila, tudi izpod 1 vagona, sprejema

Ravnateljstvo Tovarne cementa Zidani most.

Kronika.

Kako se carini na Raketu. Pod tem naslovom smo že zadnjič pojasnili, da upravnik sam v tej zadevi nikakor ni prizadet. On sam je bil isti dan sploh odsoten in je drugi dan stranko tudi takoj oprostil, ko je doznal, za kaj gre, kajti v tem slučaju sploh ni bil podan delikt krivomčarenja. Da pa je prišel naslov upravnika sploh v javnost, temu je krivo dejstvo, ker se je eden izmed carinikov izdajal za njega in je gošpa bila tudi prepričana, da ima opraviti z upravnikom. To lojalno napram pravemu upravniku, ki ga ne zadene nobena krivda, javnosti pojasnjujemo, da zadostimo svoji dolžnosti.

Četniško udruženje in Šumadijsko četniško udruženje. Znano je, da so vsi pravi četniki, ki so se borili celih 20 let za osvobojenje in ujedinjenje, organizirani v Udrženju četnikov. V njem so organizirani vse stare vojvode, vojni tovariši Vojina in Vuka, Pečanac, Birčanin in ostali. Delo udruženja, ki je imelo v mislih in dejanjih samo en cilj — blagor države, pa ni nikakor konveniralo računom režima. Ker se ni hotelo Udruženje udinjati ni eni partiji, je posegel režim po avstrijskem načelu: »Divide et impera!«, in osnoval s pomočjo prislušlega tipa Sv. Savića, znanega zlasti po svojih izjavah o Srnaovcih, in pa s težkimi dinarji dispozicijskega fonda, neko novo, »Šumadijsko četniško udruženje«. Namen mu je samo eden, škodovati delu pravih četnikov. V njem so organizirani ljudje, ki so za okupacije zasramovali in bili Srbe po Terazijah. S tem je režim provedel organizacijo temnih elementov. V Srnao roparji, morilci, lopovi in v kvar četniškemu Udruženju častilci in hlapci k. k. režima.

Obenem opozarjamo vse jugoslovanske kroge, da ne nasedejo intrigam »Šumadijskega četniškega udruženja«, ki ni niti srbsko, niti jugoslovansko, niti četniško, nego samo strankarsko udruženje, kakor po zločinih proslula Srnao.

Vzled našim trgovcem. Prijatelj lista nam je poslal na vpogled sledeči dopis tvrdke Liegl v Beljaku, ki ga je prejel v odgovor na svoje slovensko pismo.

mir etwas zu sagen haben, dies auf deutsch tun wollen, nachdem ich die slovenische Sprach nicht beherrsche.

Ich kann Ihnen daher auf Ihr Schreiben nicht antworten und sollten Sie auf eine Rückäusserung reflectieren, ersuche mir in deutscher Sprache zu schreiben.

Zeichne Hochachtung

Predstoječe naj si dobro zapomnijo oni naši trgovci, ki se v Jugoslaviji vedno dopisujejo v blaženi nemščini. V narodni zavednosti pač nismo prvi.

Emisar ruskega bolševizma, magistratni uradnik v Ljubljani Sedej, ki je znal tudi našim organizacijam vsled svoje blamaže, ki jo je doživel na našem shodu v Trbovljah, katerega je skušal razbiti, je bil na zahtevo državnega pravništva aretiran vsled hujskajočega protidravnega govora, ki ga je imel 1. majnika v Trbovljah. Ob tej priliki se politični listi čisto umestno vprašujejo, kakka pragmatika velja na ljubljanskem magistratu, da je bil Sedej več v Trbovljah, kot pa v Ljubljani. Nas pa zanima mnogo bolj, kako stališče bo k tej aretaciji zavzel gromovnik dr. Lemež, ki vedno povdarja, da ne pripozna zakonov. Upamo, da bo tudi niemu enkrat bila ura...

Tombola poštinih uslužbencev. Na Kongresnem trgu se je vršila minulo nedeljo prva tombola letošnje sezone, ki so jo priredili nižji poštini uslužbenci. Na tombolo je pohitelo zopet mlado in staro in nabralo se je okoli 7000 ljudi, ki so nestrpno pričakovali žrebanja števil. Poleg 100 kvatern in 100 činkvinov je bilo razdeljenih še 7 glavnih dobitkov (tombol). Tombole so zadeli: 1. Krasno zlato uro z verižico, vredno okoli 6000 Din, visokošolka Natalija Tarasova. 2. Pohištvu, trgovska vajenka Cogijari Lota. 3. Sivalni stroj, železničar Ferdo Majdič. 4. Kolo, delavka Ana Čebular. 5. Voziček, strojnik Vinko Kavčič. 6. Manufakturno blago, fotograf Franjo Dolenc. 7. dobiček kuhinjsko opremo, trgovski vajenec Albin Škoda. — Odbor označenega društva si šteje v dolžnost, vsem udeležencem te prireditve, kakor tudi postrvovalnim tovarišem sodelavcem ter poštini direkciji za naklonjenost, izreči najtoplejšo zahvalo.

„ITO“ zobna pasta sigurno odstranjuje zeleni rob na zobeh.

V TROPICNI PARK spremenjeni restavracijski vrt v »ZVEZDI« bo odprt v soboto, 17. t. m. popoldne. Zvečer KONCERT NOVE GODBE. — V nedeljo, 18. t. m. zjutraj koncert na vrtu, kakor tudi vse nadaljne nedelje in praznike.

Tvrdba

BESEDNIK & DRUG

Ljubljana, Prešernova ul. 5

priloga svojo bogato zalogo vseh vrst zdravstvenih aparatov in bandaž, kakor trebušne, želodčne pasove za dame in gospode, pasove za noseče ter porodice, lastnega izdelka irigatorje, narnosne specialne gume, srebrne perarje in gum-nogavice ter povoje proti krčnim žilam.

ZRNA.

Tudi agitacija. »Reč« priobčuje vest, da je poslanec Radičeve stranke Stjepan Dombaj v selu Bračku izjavil pred seljaki, da prisega radičevcev ne velja ter da je dobil Radič od papeža zase in svoje poslance dovoljenje, da lahko prisežejo, a da ta prisega ne drži.

Orjuna, časopis juhoslovanskih fašistov. Pod tem naslovom nam v zadnjem času pošilja organizacija črvenobilych, nacionalistična zveza za Čehoslovaško, svoje glasilo. Ker pošiljamo upravi tega lista redno naš list v zameno, nas nemalo preseneča, da bratje Čehi niti toliko ne poznajo našega gibanja, da bi ga ločili od fašistovskega pokreta.

Orjuna je naivna! Tako je trdil g. Balanč v Skofji Loki na zadnjem našem shodu. Naiven pa ni on, ki je pri svojih 21 letih obkladal naše nad 30 in 40 let stare govornike z otroci. Kar je človek sam, rad podtika drugim.

Priporočamo vsem rodbinam

KOLINSKO CIKORIJO

Izvrsten oridatek za kavo.

Prvovrstna vina! Primorska kuhinja!

Vsako sredo in petek polenovka.

2-3krat na teden sveže morske ribe.

Restavracija Ražem

Žabjek števil. 3.

Sramotni oder.

Društvo slov. tehnikov v Trstu. Nedavno je prinesel »Slov. Narod« prežalostno novico, da niso bili slovenski tehniki ob svojem prihodu v Trst niti pogoščeni. O brezstidni skledolizaciji, ali ne čutite sramu pri tej domnevi, da bi se dala naša mladina gostiti od tistih, ki na nje še danes kažejo ožgane stene Narodnega doma. Mar naj se vsa nečuvna grozodejstva, ki so se vršila in ki se še vrše nad našim narodom brez vsega pozabijo? Ali je nam res tako globoko v mozeg prišlo suženjstvo, da smo zmožni z razbičanimi hrbtom pristopiti k mizi, ki nam jo pogrinja naš mučitelj? Nikdar! Proč od te mize, kajti prj je napojen z mučeniško krvjo našega naroda! To si zapomnite vsi vi ščavi.

Josef Wagner.

trgovina z jajc in perutnine

Ormož

se priporoča!

Fr. Kunovar, Steinmetz in Hl. Kreuz bei Laibach. Oferte s tem podpisom pošilja še danes v nemškem jeziku gornja tvrdba. Sramota! Slovenci pošljite njegove oferte Nemcem, njemu pa pokažite figo.

Max Bauer, Gemischtwarenhandlung Mahrenberg in Steiermark. Tako štambiljko še danes uporablja marenberški trgovec z gornjim imenom, torej človek, ki živi izključno od slovenskih kmetov iz okolice. Po petih letih še ta mož vedno noče vedeti, da ni več Mahrenberga in Steiermark in da morajo napisati biti slovenski. Mehke glave Nemci nikdar niso bili, treba bo, da jo Bauerju mi malo zmehčamo in poskrbimo za slovensko štambiljko. Večnega izživljanja mora biti enkrat konec. Ali, ali...

Tvrdba Goričar in Leskovšek v Celju odgovarja na dva slovenska dopisa nekega Nemca iz ptujske okolice dosledno nemški in ima celo drznost, da napiše na kuverto nemški naslov. Brezprimerno hlapčevstvo.

BREZBRIZNOST.

V 6 letu po prevratu imamo na postaji Maribor gl. kol. smerne table, katere se obešajo na potniške vlake, ki pa imajo še vedno označeno domovno postajo: Marburg, Hauptbhf. Na glavnem kolodvoru imamo dva načelnika in štiri kontrolorje, ki vse kaj drugega izvahajo

in najdejo, samo za nacionalne in protidržavne zadeve se ne brinjajo nič.

Tvrdba Franc Oset junior, Vransko, dopisuje nemško celo slovenski tvrdbi, misleč, da je ista nemška.

Propalica. Tipom à la Peternelli, Krlne, Petrovčič se je pridružil še novopečeni črnosrajčnik Idričan Josip Gruden vulgo »Ribušca« — lastnik strojno-mizarskega podjetja v Idriji. Slava raznih poturic »cavallierov« mu ni dala spati in tako je tudi ta prejšnji navdušeni načelnik dramatičnega odseka Čitalnice in Sokola zašel v fašistovski tabor. Vsa narodno zavedna in tudi komunistična Idrija mu je obrnila hrbet. Posebno piko mora imeti na zavednega Jugoslovana — tudi našega državljana gospoda Fortiča, lastnika elektrarne. Gotovo je bil on idejni povzročitelj nameravanega napada na omenjenega gospoda na veliki četrtak. Gospoda Fortiča, mirno sedečega v hotelu Didič, so naenkrat pozvali došli fašisti, oboroženi z gorjačami, da mora iti z njimi, češ, da imajo z njim poravnati nek račun. Kakšen bi bil ta račun, si lahko mislimo, posebno, ker je zunaj hotela čakala še večja gruča fašistov.

Nastopu fašistov je prisostvoval tudi neki trgovec iz Italije, in videč ta brutalen nastop, se je še celo on postavil v obrambo gospoda Fortiča. Hotelir je moral poslati po karabinerje, toda tudi ti so se dolgo časa obotavljali predno so prišli in vzeli v zaščito napadenega ter ga spremili domov.

Gospod Gruden je hotel po vzgledu drugih svojih sovrstnikov

priti do slave, mogoče do »cavallierstva« ali pa kar bi mogoče še bolje kazalo, do gerentstva. Postal je vreden drug dalmatinskega renegata Vlahovića, s katerim v družbi hoče strahovati celo Idrijo. Obe propalici, ki sta plunili v obraz svoji lastni materi, pa naj bodeta potolaženi, da še ni vseh dni konec in da pride tudi z njima do poravnania računa.

Tudi njegovemu adjutantmu, ki je sicer Slovenec, je pa popolnoma pod vplivom g. ravnatelja, svetujemo, da se naj nikar preveč ne poteguje za njegove pajdaše privandrance. Ta opomin naj mu zadostuje. Drugič pridemo pa z imeni na dan.

Vodstvu tovarne svetujemo, da ukrene vse potrebno, da tista švab-

čarija izgine iz pisarn, ker jo je zelo mučno poslušati. Naj poduči tudi uradništvo, da občuje med uradnimi urami med seboj le slovensko, ne pa da radi enega človeka švabčarijo. Res, da je tam nekaj zavednih Slovencev zaposlenih, ali kaj pomaga, ko se morajo pokoriti volji višjega! Nadzorstvenemu svetu pa priporočamo, da pogleda tudi malo v korespondenco, kajti tudi korespondenca je po večini švabska. Mislimo, da trgovci v Jugoslaviji pač znajo svoj domači jezik in se ne bi bilo potreba posluževati tujega.

Za danes naj bo to dovolj. Upamo, da bode vodstvo tovarne ukrenilo potrebno, da ne bo slišati več pritožb. Naj se vodstvo zaveda, da čuva od danes naprej na to tovarno

Vsakovrstne tiskovine prevzema in lično izdeluje

Josip Krmpotič

kartonaža — tiskarna — knjigoveznica — raztrir-nica in papirna industrija

Naslov za Ljubljano poštini predat 165
Vir-Domžale, pošta Dob.

Modni salon

Marija Götzl, Ljubljana

Kongresni trg števil. 8.

Pariški modeli

pravkar došli.

Ogled samo v salonu!

Pleskar in ličar

za stavbe, mostove in pohištvo

JOSIP JUG

LJUBLJANA

RIMSKA CESTA 16.

Špeciální oddelek za sobo- in črkoslikarstvo na steklo, les, pločevino i. t. d. — Moderna ornamentika in cerkveno slikanje.

MOSTE-LJUBLJANA, Zaloška 67.

Naročila se sprejemajo tudi: Ljubljana, Rimska cesta št. 15.

GRADBENO PODJETJE
ING. DUKIČ & DRUG
LJUBLJANA, BOHORIČEVA ULICA 24

oko Orjunašev, ki bodo vsak pregrešek objavili. Inšpekciji dela v Mariboru pa priporočamo, da se nad tem podjetjem uvede stroga revizija glede inozemcev, ker mislimo, da nimajo ravno vsi dovoljenja za tukajšnje bivanje. Pregleda naj tudi, ako so tudi vsi delavci kvalificirane moči in če so res neobhodno potrebni.

Erste Stadtmühle in Cilli. Na hiši poleg mestnega urada v Celju se nad prodajalno neke tvrdke blišči napis: »Prvi mestni mlin — zaloga«. Kdor ne pozna trgovskih metod »naših dobrih Nemcev«, bo mislil, da gre za mestno podjetje. Pa ni tako. Tvrdka, ki se na svoji prodajalni poslužuje označbe »Prvi mestni mlin«, je privatno nemško podjetje, in sicer javna trgovska družba, ki je bila pri trgovskem sodišču prej protokoliрана kot »Erste Stadtmühle in Cilli Josef Lenko & Co.« in je sedaj protokoliрана kot »Prvi mestni mlin Celje ing. Rakusch in drug«. Ker je pa temu tako, tvori označba »Prvi mestni mlin« nad prodajalno

prestopke po § 49. obrtnega reda in ima torej besedo okrajno glavarstvo v Celju kot obrtna oblast. Označena tvrdka se poslužuje na svojih škričljih, torej pri svojem obratovanju, označbe »Erste Stadtmühle in Cilli«, dasiravno je nemško besedilo tvrdke sledeče registrirano: »Erste Stadtmühle Celje ing. Rakusch & Comp.« Uporaba škričljev z drugačno označbo tvori tudi prestopke po § 49. obrtnega reda. Ne vemo, če je mestni svet celjski dal dovoljenje za uporabo mestnega imena, ki se sedaj uporablja celo v protizakoniti obliki, moral je pa iziniti napis »rotovška klet«, ki ga je porabljal drug obrtnik. Besedo ima mestni svet celjski.

PRIPOROČLJIVA TVRDKA.

Dne 24. aprila 1924 je odšla iz postaje Ljubljana gl. kol. brzovozna pošiljka s tovarnim listom: An Herrn Felix Pucko, Delikatesenhandlung, Maribor, Aleksandrova cesta, 1 Kiste Konserven. Predujem z besedami: achtzehn. Odpošiljatelj: Tovarna konserv, salam in klobas, An-

dreto, Ljubljana-Vič. Glavna krivda pri tem zadene železniško upravo, ker je prevzela tovarni list, ki ni izstavljen v slovenskem ali pa državnem jeziku za pošiljko v notranjosti države. Postaja Ljubljana gl. kol. bi morala tovarni list kot predpisom neodgovarjajoč zavrniti. Tvrdka sama pa je nastopila absurdno in izvalno, ker je firma Pucko narodna. Še vedno imajo germanofili pri bivši Južni železnici, katere je še Dunaj imenoval in nastavil, vodilno in odločujočo besedo, in ker riba pri glavi smrdi, bomo morali eventualno imenoma nastopiti in gospodom njihov germanofilski curriculum vitae osvoboditi, in sicer, da jim enkrat za vselej preide veselje izzivati. Tudi tvrdka Andretto nam ne uide.

Književnost.

Belokranjske otroške pesmi. Nabral Božo Račič. Založila Učiteljska tiskarna v Ljubljani. Cena 8 Din. Pravice objavljane pridržane.
Božo Račič nam je zbral zopet lepo zbirko narodnega blaga in ga izdal v knjižici z gornjim imenom. Knjižica obsega 42

belokranjskih pesmic, ki jih bodo otroci kaj radi deklamirali, ker se ne odlikujejo le po lepem jeziku, temveč tudi v gladkosti verzov in rime ter v mičnosti po vsebini. Ob koncu je mal tolaž, ki pojasnjuje lokalno govornico in izraze. Božo Račič je znan zbiralec narodnega blaga v Belokrajinah. Njegovi pirlji so danes splošno znani, vezene in vse drugo je okusno zbral za Veleselj ter nam s tem ohranil in udomačil mnogo narodne umetnosti. To njegovo najnovejšo delo je lepo ilustriral priznani akad. slikar M. Gaspari. Tudi v risbah so ovekovečene belokranjske pisane in narodni motivi, ki se skladajo s pesmicami. Zbirko prav toplo priporočamo tako za mladino, kakor odraslim.

Sophokles: Antigone. Zalna igra. Poslovenil C. Golar. Splošna knjižnica št. 23. v Ljubljani 1924. Natisnila in založila

Zvezna tiskarna in knjigarna. Cena broš. 9 Din, vez. 14 Din.

V pričujočem zvezku prinaša Splošna knjižnica prvi prevod iz grške književnosti, Sophokleja, ki je živel in deloval v 5. stoletju pr. Kr. r. spada v majhno število onih pesnikov, ki jim je bilo dano razviti svoj veliki talent v nekajenkrat sreči. Napisal je celo vrsto del, od katerih pa nam je ohranjenih le nekaj malega. Med deli, ki so ostala ohranjena, pa »Antigona« najstarejše. Sophoklejeva moč leži zlasti v umetni zgradbi dejanja in finem risanju značajev. Med vsemi pesniki starega veka je baš Sophoklej najbolje posegel v človeško srce. Zato so tudi ostala njegova dela večna. Slovenski prevod je oskrbel znani C. Golar. »Antigona« zasluži vse pozornosti.

IVAN ZAKOTNIK
mestni tesarski mojster

Ljubljana, Dunajska c. 46. Tel. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostreže za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d.

Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.
Parna žaga. Tovarna furnirja.

MODNA TRGOVINA

A. Šinković
NASL. K. SOSS

LJUBLJANA
Mestni trg 19.
CENE ZMERNE!

PRESELITEV

Cenjenemu občinstvu in vsem uglednim organizacijam vijudno javljam, da sem svojo dobroznano zalogo slavnostnih krojev, telovadnih potrebščin in modno krojačnico za gospode

PRESELIL
V DALMATINOVO ULICO
(palača „Vzajemne posojilnica“).

Priporočam se vsem za nadaljno cenjeno naklonjenost!

PETER CAPUDER.

Uredništva! Bankel!
POZOR! „RADIO“ POZOR!

Dospel je kompletan aparat za RADIO TELEGRAFIJO svetovnoznanne tvrdke

C. LORENC, BERLIN.

Aparati za telefonijo sledijo. — Reflektanti za telefonske radioaparate, potaknjate, da dosepejo ti najzanesljivejši aparati.

Resni reflektanti si lahko ogledajo aparat pri zastopstvu

I. F. Gaberščik
Tehniško podjetje

Palača Ljubljanske kreditne banke
Vhod 1a, III.

Učiteljska tiskarna v Ljubljani

Je najmodernejša urejena in izvršuje vsa tiskarska dela od najpreprostejšega do najmodernejšega.

Tiska šolske, mladinske, leposlovne in znanstvene knjige. — Ilustrirane knjige v eno- ali večbarvnem tisku. — Brošure in knjige v malih in tudi največjih nakladah. — Časopise, revije in mladinske liste.

Okusna oprema ilustriranih katalogov, cenikov in reklamnih listov.

Lastna tvornica šolskih zvezkov.

Šolski zvezki za osnovne šole in srednje šole. Risanke, dnevniki in beležnice.

SVOJI K SVOJIM!

Znižane cene za otroške vozičke. Novi modeli. Poslužujte se izdelkov domače tovarne, otroških vozičkov in dvokoles. **TRIBUNA F. B. L.** Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. Istotam se dobijo po znižani ceni nova dvokolesa, mali pomožni motorčki, šivalni stroji in pneumatica ter se sprejemajo v polno popravo za emaljiranje in poniklanje dvokolesa, otroški vozički, šivalni in razni drugi stroji. Prodaja se tudi na obroke. Ceniki franko.

MERAKL

barve, mastila, lake, kit, klej, emalle, čopiče in zajamčeno

čisti firnež

najboljše vrste nudi tovarna

Medic-Zankl

d. z o. z.

Maribor Ljubljana Novisad
podružnica. centrala. skladišče.

Tovarne:
LJUBLJANA-MEDVODE

Prva slov. zidarska zadruga
v Ljubljani.

Registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Pisarna v Ljubljani, Tržaška cesta št. 2.

Tehnično vodstvo po oblastveno avtoriziranem gradbenem inženjerju.

Projektira in izvršuje vsa v stavbeno in inženjersko stroko spadajoča dela.

Delo solidno. Cene konkurenčno.

SLOGRAD

Slovenska gradbena in industrijska d. d.

Tel. inter. 189. Tel. inter. 180.

Tehnična pisarna LJUBLJANA, Spodnja Šiška, Frankopanska ulica 151.

Izvršuje: stanovanjske hiše, trgovska poslopja, moderne industrijske zgradbe, betonske in železobetonske konstrukcije, vse vrste vodnih naprav na podlagi 25 letnih izkušenj. Specialiteta: železobetonske cevi za vodne naprave in vodovod.

Zastopa: Patent Dr. inž. Emperger-a za izvrševanje konstrukcij iz armiranega betona z litoželeznimi vložki za visoke tlačne napetosti (kakor pri skladiščih, »silo«-mostovih in podobno). Izdeluje: vse vrste tehničnih projektov in statičnih proračunov. Parna žaga.

Vozi brez bencina!

Adaptiraj svoj avto, traktor ali stabilni motor s patent.

HAG - generatorjem!

Vozi z ogljem!

Prospekte in reference daje:

JUGO-HAG

LJUBLJANA, Bohoričeva ulica št. 24.

Telefon šte. 560.

Stroški pri uporabi oglja I

TRGOVSKA BANKA D. D. LJUBLJANA

Podružnice:

Maribor
Novo mesto
Rakek
Slovenjgradec
Slovenska Bistrica

DUNAJSKA CESTA ŠTEV. 4.

Bržjavljani:
TRGOVSKA.

(V LASTNI STAVBI)

Telefoni: 139,
146, 458.

Kapital in rezerve Din. 18.300.000

Izvršuje vse bančne posle najtočneje in najkulantneje.

Ekspoziture:

Konjice
Meža-Dravograd